

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Vizită canonică la Bârsa și Prunișor.

Prea Sfinția Sa Episcopul eparhial Dr. Grigorie Gh. Comșa a dorit de mult să viziteze aceste două parohii din protopopiatul Butenilor.

Dorința aceasta s'a împlinit în ziua de 8 Septembrie a. c.

În dimineața acestei zile, Pr. Sf. Sa a plecat dela reședință cu trenul de 6 ore însoțit de consilierul Mihailu Păcățeanu și diaconul Ignatie Raica.

La orele 9 și jumătate am sosit la gara din Șebiș unde Pr. Sf. Sa a fost întâmpinat de P. C. protopop Florian Roxin, primprezidenții Dr. Petrila Petica, și domnii avocați Dr. Aurel Grozda și Dr. Sever Dan din Buteni. De aici am plecat cu trăsurile spre Bârsa într-o căldură tropicală. La Bârsa am sosit însoțit de un convoi de călăreți. Descinderea s'a făcut la părintele Ioan Bogdan, de unde cu trăsurile am trecut la sf. biserică. Aici Pr. Sf. Sa a fost întâmpinat de o mare mulțime de popor în frunte cu preoții locali, Ioan Bogdan și Coriolan Tirla.

Pr. Sf. Sa binecuvântând poporul intră în sf. biserică: Se oficiază sf. liturghie. Biserica tixită de popor.

Răspunsurile au fost date de corul bisericesc condus de țaranul Petru Birău.

La Priceasnă preotul Ioan Bogdan pășind înaintea sfântului Altar adresează Prea Sfinției Sale, următoarea vorbire:

Prea Sfințite Domnule Episcop!

Văzându-Vă în mijlocul nostru, sălteză inimile noastre de bucurie și de dorul a ne hărăni sufletele însetate de învățăturile evanghelice vestite cu multă râvnă de P. S. Voastră. Mic și mare au alergat azi în acest sf. lăcaș

ca să vedem, să auzim și să cunoaștem pe cel ce este urmașul Apostolilor în aceste părți. Și pentruca să ne puteți cunoaște și P. S. Voastră pe noi, rog să-mi dați voie, să Vă fac următorul raport.

Parohia Bârsa s'a înființat în a. 1750 cu 35 familii, de preotul: Petru Dumitrescu, venit din vechiul regat din cauza fanarioților și stabilit pe aceste locuri. În cursul timpului, locuitorii comunei Bârsa s'au înmulțit așa că pe la 1800 erau 1440 suflete. În 1814 s'au pus temelii bisericii actuale și din lipsa de mijloace a stat neterminată până în a. 1831 când a fost terminată și pictată pe spesele evlaviosului boier din loc Gheorghe Tacaciu macedo-român de religie ortodoxă. În anul 1832 s'a înființat parohia 2-a și de atunci până azi sunt tot 2 parohii.

Populația comunei în raport cu trecutul este în descreștere. Înainte de război comuna Bârsa avea peste 1500 suflete, iar azi sunt în total 1445 suflete, dintre cari români sunt 1428 unguri 12 și evrei 5.

Dintre românii ortodoksi în a. 1922 au trecut la secta baptistă 52 suflete, iar azi mai sunt 46. Treckeri nu se mai fac.

Viața religioasă morală a credincioșilor, lasă mult de dorit. Războiul mondial a lăsat multe rane încă netălmădite în sufletul poporului. Una dintre cele mai însemnate rane este: concubinajul, care a luat avânt mare și în această comună. Avem 316 perechi cununate și 52 perechi nelegiuite. Dintre credincioșii majoreni se mărturisesc și cuminecă regulat abia 5%, din totalul sufletelor, notez însă că nici unul nu moare fără sfta cuminecătură. Sfta biserică o cercetează cam 35% din credincioși.

În privința culturală, poporul e dornic de lumină și iubitor de carte. Analfabeții abia sunt cam 6%. Avem înființată soc. Sfântul Gheorghe și societatea corului, care mult contribuie la dezvoltarea vieții morale și culturale a poporului. Ne lipsește foarte mult casa culturală, care din lipsa de mijloace materiale, nu s'a putut zidi până în prezent.

Starea materială a credincioșilor este mijlocie. Biserica se susține din puținele arânzi ce le are, și din dăruirile credincioșilor când are lipsă de sumă mai mare. Avem înființat fondul milelor iar fondul de bucate ce l'am avut s'a folosit la repararea bisericii și la cumpărarea clopotelor.

În general vorbind poporul este sărguincios și iubitor de biserică și credința strămoșească.

În urma acestora mulțumindu-Vă pentru oboseala și bunăvoința cu care ne-ați cercetat, Vă asigurăm de deosibita noastră stimă, și promițând că vom păstra cu scumpătate învățăturile de cari ne veți împărtăși, în numele poporului Vă zic: „Să trăiți întru mulți ani Stăpâne”!

După ce preotul și-a terminat vorbirea, P. Sf. Sa a ținut în fața asistenței o emoționantă predică despre însemnătatea praznicului de astăzi, care a făcut asupra poporului o adâncă impresiune.

După oficierea slujbei dumnezeiești, s'au împărțit mai multe broșuri din „Biblioteca creștinului ortodox”.

Apoi P. Sf. Sa a luat masa și s'a odihnit puțin la locuința preotului Ioan Bogdan. Înainte de plecare P. S. Sa a distins cu înalta sa vizită pe preotul Coriolan Tirla.

La orele 4 după masă, P. Sf. Sa în uralele poporului și-a continuat vizita canonică la Prunișor unde intră însoțit de un mare convoi de călăreți.

În mijlocul comunei îl așteaptă o mare mulțime de popor, cu femei și copii toți îmbrăcați sărbătorește și înșirați în ordine exemplară. Fețele tuturor rădău de bucurie văzând pe P. Sf. Sa în mijlocul lor.

Aici P. Sf. Sa este întâmpinat de primpretorele Dr. Petrila Petica, intelectualii din loc și primarul Terentie Balaș, care într'o frumoasă și însuflețită cuvântare urează P. Sf. Sale bun sos; iar fetița Maria Ardelean oferă P. Sf. Sale un frumos buchet de flori rostind următoarele cuvinte:

„Eu sunt Maria Ardelean
Fată frumoasă de Român
Bine ați venit în comuna Prunișor

Toți Vă așteptau cu mare dor!

Ca dovadă Vă întind

Acest buchet de flori!

La ușa sf. biserici este salutat de bunso-sit de preotul local Aurel Ionuș. Pr. Sf. Sa binecuvântând poporul intră în sf. biserică.

Se oficiază un scurt serviciu divin Preotul Aurel Ionuș raportând despre situația parohiei, adresează Pr. Sf. Sale următoarea vorbire:

Preasfințite Domnule Episcop!

Ne aflăm în momentul cel mai fericit al vieții noastre, bisericuța noastră îmbracă azi haină de sărbătoare, ne aflăm în stadiul cel mai mare al bisericii sufletești, când vedem în mijlocul nostru pe bunul nostru Arhipăstor, Ca dovadă despre iubirea ce o avem față de P. S. S. voastră, iată-ne aici cu mic, cu mare, toți am venit, să ascultăm îndemnurile dela iubitul nostru arhieru, toți am venit, să ne împărtășim din izvorul nesecat al mântuirii. Atât comuna cât și biserică noastră sunt înființate din vremuri neștiute. Atâta știm, că înainte de revoluția din 1848, comuna Chertiș eră împărțită între văi și munți. Biserica noastră a fost renovată și sfințită în anul 1889 și totodată și mărită. Sfințirea s'a făcut de P. C. părinte Constantin Gurban asistat de Dl. ref. Ignatie Papp. Parohia se compune din 744 suf. ort. și 118 suf. rom. cat. Romano-cat. coloniști de guvernul maghiar, locuiesc într'un cătun numit Toplița, aparținător la com. Prunișor. Credincioșii sunt oameni săraci, tari în credință. Dovadă, că în comuna noastră sectari până în prezent nu s'au putut încuiba. Cauza sărăciei credincioșilor noștri a fost lipsa de pământ, căci mai întreg hotarul era domeniul contelui Veinkheim. Credincioșii lucrau ca zileri la acel domeniu.

Erau năcăjiți bieții oameni, căci și recolta de pe puținul pământ neroditor, ce-l aveau pe o vale, eră nimicică de fiarele sălbatice, venite din pădurea domeniului. Inzadar se plâneau bieții oameni către autoritățile maghiare că „valahli” nu erau ascultați, dar nici despăgubiți. Poporul neavând pământ arător și nici loc de pășunat, a sărăcit cu totul. Dacă nu izbucnea războiul mondial trei sferturi din comuna Prunișor eră a băncilor. Biserica încă se lupta cu marl greutăți, căci n'avea nici un izvor de venit. Văzând frații noștri uniți, cum stau lucrurile în Prunișor, au început, să pescuiescă în apa turbure. Veniau cu făgădueli, că nu vor plăti cult, bir, stole dacă vor trece la rel. gr. cat. Urmarea a fost, că în anul 1913 au trecut la uniți ca la 13 fam. ort. Un rol în-

semnat a avut la aceste treceri și hărțurile între cele două partide din comună, cari nici până în ziua de azi, nu s'au potolit.

Cu toate acestea la venirea mea în parohie, nu am găsit, decât patru uniți, cari la mai multe stăruințe din partea mea, au revenit la biserica-mamă, donând tot, ce se afla în capela unită, dinpreună cu un clopot bisericii noastre. Din cauza sărăciei și a luptelor de partide s'au încuibat în parohia noastră vicii, cari cu greu se pot stârpi, cum sunt: beția, concubinajul și indiferentismul religios. Față de anii trecuți se arată o sporire în concubinaj cu 21 părechi. Anul trecut la stăruințele mele, s'au cununat 17 păr. concubini, dar în schimb în anul curent s'au sporit iar cu 10 părechi. Prin expropriere situația materială a poporului s'a îmbunătățit, precum și a bisericii, care a primit zece jug. pământ. Prin faptul, că parohia a rămas câțiva ani neîndeplinită, poporul s'a înstrăinat mult de biserică. Biserica se cercetă numai la zile mari. La venirea mea în par. totul am găsit în disordine.

Primul lucru mi-a fost, să aduc în ordine oficiul parohial, dar totodată m'am îngrijit, se readuc poporul la biserică, Am ținut servicii cu predici regulat, dupăcum arată condica mea de predici, în care am prelucrat după puterile mele peste 70 predici. Am căutat, să repar ce s'a putut la edificiul bisericii, și parohial, mulțumita conziliului parohial actual, care în toate mia stat într'ajutor. Dar din cauza sărăciei, din cauza neînțelegerilor între partide, nu am putut, să îndeplinesc marea datorie de a repara biserica, care dupăcum se vede Preasfințite, este în stare slabă. Pentru acest scop am înființat fondul de bucate bisericesc. Am avea la credincioși vre-o 30.000 bani în obligațiuni, cu prețul bucatelor din fond și cu ajutor am putea ajunge, să ne reparăm biserica. Greutatea este, că aici banii bisericesti, nici bucatele date la credincioși nu se pot încasa deocamdată în întregime, iar ajutorul cerut de la județ este numai promisiune. Societatea Sf. Gheorghe este înființată cu 60 membri. Funcționează în liber, când este timpul frumos, deoarece în fosta școală confesională preluată de stat, n'avem voie să intrăm. Fondul milelor este înființat cu un capital de 1500 lei. Starea rel. morală în parohie de prezent este mulțumitoare. De încheere în numele credincioșilor mei, ne exprimăm, cele mai sincere mulțumite pentru înalta vizită, de care astăzi ne-ați împărtășit. Dea Bunul Dumnezeu ca învățăturile P. S. S. Voastre, să ne fie balzan vindecător al ranelor noastre sufletești. Doamne păzește pe

Stăpânul și arhiereul nostru întru mulți ani.

Pr. Sf. Sa începe prin a mulțumi tuturor celor de față pentru frumoasa primire ce l-a făcut și apoi vorbește cu multă vervă și însuflețire despre însemnătatea praznicului de astăzi arătând cum trebuie să fie mama creștină.

Predica a fost ascultată cu o atenție încordată. Poporul a izbucnit în strigăte de „Să trăiască“!

Ca încheiere se citește rugăciunea de deslegare și se împart mai multe broșuri din „Biblioteca creștinului ortodox“ spre marea bucurie a poporului.

Pr. Sf. Sa distinge cu înalta sa vizită pe preotul local Aurel Ionuș și apoi la orele 6 părăsește Prunișorul în uralele poporului și cu automobilul d-lui prim pretor Dr. Petrila Petica merge la Moneasa spre a se odihni peste noapte ca să poată continua vizita în ziua următoare la Minead și Laz.

Poporul din Bârsa și Prunișor a rămas adânc impresionat și mulțumit de vizita Pr. Sf. Sale și de frumoasele învățături ce i sa dat. Știm că sămânța aruncată în pământ nu încolțește și nu dă roade imediat se cere timp.

Suntem siguri că și învățăturile Pr. Sf. Sale vor da cu timpul roade îmbelșugate.

Se observe pretudindeni o îndreptare și o voință generală de a lucra cu îndoițe puteri pentru întărirea și prosperarea bisericii. Și Dumnezeu ne va ajuta dacă și cucernicii Preoți vor continua în parohii opera de primenire și regenerare începută de Pr. Sf. Sa și vor cultiva cu îngrijire virtuțile creștinești sădite în inimile credincioșilor!

Căutați raze de lumină, spre a pătrunde în întunerecul nostru economic!

(Urmare)

La noi o astfel de muncă; este periclitată în existența ei, prin boala uzurei; este persecutată cu pedeapsa impozitelor, este expusă pierderii (copilului ei) capitalului, ce-i se răpește, trecându-l răpitorii peste hotare; este moribundă, din cauza descurajării și încetului cu încetul, este în locuință pe toată linia activității, prin trândăvie și acțiuni mășteră producției ce măresc artificial scumpirea mijloacelor de trai.

Capitalul.

Capitalul economiei naționale, se împarte în două clase după originea lui. a) Capital produs prin muncă. b) Capital împrumutat și adoptat în economiile naționale, din bogății.

Capitalul produs prin muncă este numai singurul adevăratul capital al economiei naționale și rămâne ca adevărat, numai până când nu depășește scopul ce-l are în economia națională, adică până când nu se prefacă în simplă bogăție. Capitalul muncii, deci până atunci este capitalul economic și factor folositor scopului, până când se poate întrebuița pe deplin într'un resort economic astfel, ca în întregimea lui să fie activ în producțiune și să nu poată distruge concurența prin monopolizare, nici să dispună de rezerve trântore în perspectivă în așa măsură ca din patimă și după plac să poată fi primejdios existențelor solide de muncă și capitaluri, — cu puteri mai modeste din acelaș resort, Capitalul îmbelșugat produs de o muncă prea norocoasă dintr'un resort în parte, trebuie trecute la alt resort spre a rămânea tot capital economic. Sub capitalul de mai sus, se înțelege rezultatul muncii dintr'o economie națională născut și întrebuițat în economie. Când se retrage din economie, rămâne ca o simplă bogăție, din proprietatea posesorilor săi.

Capitalul împrumutat, sau adoptat, este foarte necesar în economia națională, având o mare însemnătate, în resorturi cu întreprinderi mari, totuș însemnătatea lui într'un Stat, are mai mare valoare, în afară de activitatea lui din producțiune, la contribuirea proporțională de suportarea cheltuielilor bugetare, celpușiu cu un procent egal; și cu deosebire atunci, dacă contribuie cu un procent treptat mai mare, decât cel mai mic în puteri materiale. În tot cazul trebuie să fie întâiul obiect al impunerilor dintr'un Stat. Orice bogăție poate fi considerată, ca un dar al norocului și nu ca o recoaltă a meritului. Toate bogățiile, au menirea de a fi stăpânite și un numai posedate cu egoism bolnav. Statul, ca un supraveghietor, are dreptul și datorița de a vindeca boalele prin măsuri mature, spre înlăturarea din timp, a agonizilor eventuale.

În economiile naționale, capitalul muncii se naște fatal, în urma luptei pentru trai, pe când participarea capitalului adoptat, sau împrumutat, depinde de voința posesorului, sau de întâmplarea norocoasă a naturii, de situația geografică a țărilor, etc.

La Noi și întrebuițarea bogățiilor existente, ale statului, „depinde”. Deși nu ne putem plânge, nici contra situației geografice, totuș se cam ivește un alt obstacol, un „depinde” artificial, ce are un nume aproape internațional, zis: bacșiș. Conlucrarea bogăției private, nici nu se poate aminti, decât în sens contrar producțiunii, prin uzură și trântorie.

Luarea măsurilor serioase și mature, nu s'a făcut, din partea Statului, și ca urmare a acestei toleranțe mloape, uzura și trântoria cu boala lor, au infectat întreaga viață economică, chiar și bacșișul ce se primește fără sentimentul demnității omului întreg și fără simțul rușinii, când se prefacă în capital cu putere imediat trece în serviciul uzurei și trântoriei.

(Va urma)

Cântarea bisericească.

Expresia cea mai puternică a sentimentelor sufletești este cântarea. Cântarea s'a introdus și întrebuițat la cultul divin la toate popoarele dela începutul omenirii și până azi, aplicându-o și perfecționându-o fiecare popor conform trebuințelor sufletești.

Avem urme, că deja popoarele vechi orientale aveau instrumente cu coarde și de vânt, dar n'au notație muzicală, ci cântarea se transpunea oral și numai după auz. Chinezii și Japonezii aveau niște semne idiografice, Persii aveau știința cercurilor colorate 19 la număr iar Indienii aveau notațiune sanscrită. Evreii sau folosit de neume iar Grecii întrebuițau tot neumele, dar află și modurile (gamele).

Se vede deci, că popoarele vechi orientale puneau pond deosebit pe cântare, însă cântarea cași muzica era homofonică, cel mult dacă cântau la octavă.

Din cântarea și muzica greacă veche, se naște cântarea bisericească și muzica creștină. În biserica orientală se amintesc o mulțime de scrietori de imne bisericești și cântăreși renumiți. Incepând încă din secolul al treilea Elreem Sirul 300 d. Hr. Andrei Criteanul în sec. VII. apoi Damascenul, Gherman, Vasile, Roman Cucuzel ba chiar unii dintre împărași ca Leon al Constantinopolului, toți acești scrietori de imne și cântăreși se foloseau de neume (note încârligate).

În occident, cântarea și muzica bisericească au un avânt mai mare, începând cu Grigorie, Ambrosie, Ghido Aretinul Ioan Donati etc. dar și aici era o muzică și cântare homofonică, căci cântarea diafonică apoi polifonică se introduce mai târziu, când se descopere discantul.

Biserica orientală și-a conservat modul de cântare homofonică pe care îl întrebuițază și-l cultivă și azi. Lipsa notațiunii muzicale se dovedește încă dela început în biserica orientală iar rezultatul acestei lipse se vede azi când cântarea în biserica orientală numai este la fel, căci fiecare stat ortodox în bisericile sale are alta muzică bisericească d. e. muzica și cântarea în biserica orientală românească nu samănă întru nimic cu cea grecească, nici cu cea slavonă, ba nu numai țărilor ortodoxe între ele, dar și singuraticile dieceze, ba și singuraticile comune bisericești difer unele de altele și aceasta diferență obține din cauza, că în biserica noastră nu sa pus nici un pond pe notațiune, pe nomenclatura muzicală, ba pe însăși muzica bisericească ci, sa transpus numai după auz. Aceasta a fost cauza, că perfecționarea cântării și muzicii în biserica noastră a înaintat atât de greoi, iar indiferentismul acesta era motivat în toldeana, cum zice cu dreptul și profesorul T. Lugojan în prefața opului sub titlul „Strana” ca scuza că așa a fost din bătrâni.

Sau ivit bărbați cu pricepere și în biserica noastră și prin râvna acestor bărbați cântarea și muzica noastră la un avânt puternic, vedem că po-

poarele ortodoxe din timpul mai nou se întrec a trimile bărbați cu aptitudini muzicale prin țările apusului, cari întorcându-se acasă cu cunoștințe muzicale serioase și sistematice își câștigă meritele neperitoare prin perfecționarea cântării și muzicii în biserica noastră.

În veacul trecut, vedem ivindu-se muzicani și cântăreți buni bisericești ca, Gh. Muzicescu, I. Vorolchievici, C. Porumbescu, Gh. Dima, Gh. D. Chiriach, T. Lugojan, I. Vidu etc. cari pun bază muzicii și cântării bisericești și naționale și din aceste făclii s'a răspândit și dezvoltat dorul de perfecționare în toate ținuturile locuite de români, așa că azi avem muncitori vrednici aproape în toate colțurile țării, cari răspândesc cu multă râvnă și dragoste muzica cântarea bisericească și națională. Să introducă deci și în biserică noastră pe lângă cântarea homofonică cântarea diafonică, polifonică și discântul, dar pentru trebuințele zilnice bisericești rămâne cântarea homofonică pe care avem s-o cultivăm și perfecționăm cu aceiași râvnă cu care au cultivat-o și conzervat-o și antecesorii noștri.

De oarece conzervarea și cultivarea acestui scump tezaur bisericesc, în lipsa de notațiune a deviat suferind schimbări atât de esențiale s'au ivit bărbați conștienți și vrednici cari încă în secolul trecut prin râvnă lor au fixat pe note o parte însemnată din cântările bisericești homofonice, să începe a se recunoaște tot mai mult importanța fixării pe note a cântărilor bisericești. Mi ivesc în toate țările și în toate diecezele bărbați vrednici cari fixează aceste cântări, sistematizând tonalitățile și gamele pentru toate glasurile și imnele bisericești.

Pentru diecezele din Ardeal lucrează în Sibiu prof. D. Cunțan, în dieceza Caransebeșului Andreescu ajutat de prof. A. Sequens iar în dieceza Aradului — vrednicul Trifon Lugojan. Prof. T. Lugojan fixează aproape toate cântările unisono întrebuițate în biserică (prozodie) limbei românești, săvârșește o muncă titanică în domeniul acesta și face un serviciu neperitor bisericii prin munca sa. Purifică frazele muzicale de pleonasm și în forma aceasta lucrează în mod pedagogic, corect, sistematic, serios și cu multă cunoștință de cauză, simplu și ușor manualele necesare pentru instruirea cântării bisericești. Manualele acestea le-a folosit Dsa. timp îndelungat la Institutul teologic pedagogic din Arad cu mult succes și bun rezultat, le-am folosit și eu tot la acest institut timp de un an obținând rezultate foarte mulțumitoare, regretabil căci aceste manuale sunt epuizate iar autorul lor n'a fost apreciat după merit și nici n'a fost înțeles.

Problema cântăreților bisericești a suferit mult în urma marelui schimbări obvenite în urma războiului și în urma statificării școalelor confesionale deci și a învățătorilor cari mult puțin, dar erau pregătiți pentru slujba de cântăreți și cari îndeplineau aceasta funcție cu multă dragoste și devotament.

Azi acești pioneri și muncitori vrednici prin multiplele lor ocupațiuni nu mai pot satisface acestei dorințe așa că, biserica în lipsa lor a rămas deodată fără acest prețios exponent, fiind constrânsă să se ajute cum poate.

Problema aceasta crezându-se rezolvată așa cum se prezintă azi, nu satisface nici pe departe așteptărilor și pretenziunilor timpului nostru.

Fiind vorba de cântarea și cântăreții bisericești, de mijloacele de cari se pot ajuta la executarea cântării bisericești ca muzică și tehnică, se pune întrebarea dela sine, oare n'ar fi timpul să se rezolve problema aceasta? Am văzut fazele de dezvoltare prin cari a trecut cântarea noastră bisericească primitivă am văzut avântul ce la luat cântarea în urma studiului serios și a râvnei desinteresate din partea bărbaților mai vrednici cari și-au câștigat meritele neperitoare pe terenul perfecționării și dezvoltării muzicii clasice bisericești. Am ajuns în sec. al XX-lea când lumea creștină din apus stă pe cel mai înalt pedestal al culturii muzicale bisericești care nu numai că nu va putea fi întrecută ci deadreptul, cu mare greu cu multă osteneală și cu multe jertfe, dacă va putea fi ajunsă. Dacă luăm programele serviciilor divine a bisericilor din occident, ne putem convinge, că muzica lor bisericească este deadreptul o artă desăvârșită. Am din întâmplare un astfel de program pe anul 1913-14 în care cetesc. Duminică 26 Octomvrie Misa de Beethoven Requiem Mozart. Duminică 9 Noemv. concert religios Parsifal de Wagner. La 30 Noemv. Misa de Haendel. 21 Decemv. Oratoriu de I. S. Bach. 25 Ian. 1914 Requiem Berlioz, 22 Febr. Copilăria lui Isus Berlioz. 5 Aprilie Requiem Verdi. Vinearea sf. patimi Isus pe muntele Olivilor Beethoven 26 Aprilie Cina cea de taină Wagner și apoi continuativ cu Mozart, Haendel, Bach, Gluck, Schubert etc. Ne putem da seama de superioritatea cunoștințelor lor muzicale. Minimul nostru de cunoștințe nu ne permite să ne avântăm la acești mari autori pe cari nici nu iam putea utiliza în biserica noastră, însă dorim și tindem în mod involuntar spre perfecționare fiind pas cât se poate cu cultura veacului nostru. Muzica noastră bisericească este încă la începutul dezvoltării ei. Credincioșii așteaptă mai mult, căci văd în alte biserici mai mult deci doresc și ei mai mult și dorința acestora să poată satisface pe lângă o bunăvoință și spirit de inițiativă.

În No. 44 din 30 Octomvrie 1927 în ziarul „Lumina satelor” din Sibiu, am citit cu multă satisfacție despre frumoasa inițiativă a P. V. Consiliu Metropolitan din Sibiu, căci la 25 Oct. 1927 cu ajutorul lui Dumnezeu, s'a deschis cursul școlii de cântăreți bisericești, în fruntea căruia a fost pus ca director vrednicul preot St. Morar. Se vede, că I. P. S. Domn Arhiepiscop și Mitropolit a înțeles glasul vremii și rostul acestei școli care e de cea mai evidentă trebuință

și care nu se mai putea amâna, de oarece ori ce în-trelăsare mergea în dauna bisericii, pentru că cu cântăreții improvizai de până aci nu se mai putea salisface pretenziunilor de azi ale credincioșilor.

Cu bucurie luăm la cunoștință că și Prea Sfințitul Nostru Dr. Grigorie Gh. Comșa a luat toate demersurile la locul cu cadere, ca în toamna acestui an să se poată deschide școala cantorală și în eparhia noastră.

Pentru înființarea unei astfel de școale să-se recroteze elemente corespunzătoare, cu aptitudini muzicale; ca auz, voce, purlare, pregătire etc. Iar cursul să dureze 3 respective 4 ani ca în acest timp candidații să-și poată însuși sistematic și fundamental cunoștințele muzicale bisericești, să fie în stare să aranjeze coruri bune, să fie stăpân pe cântare și tipic a-decă să fie cantorul o podoabă a bisericii.

Altcum Statul s'a îngrijit de retribuirea lor și dacă Statul îl retribuește și salarizează dându-i pământ etc. pentru ce nu s'ar putea prelinde dela acel cantor și o școală oarecare? De ce să nu i-se prelin-dă muncă în schimbul retribuțiunii sale? Cualificarea lor se poate face pe baza pregătirilor și cunoștințelor lui din materiile predate. Instituirile să se facă prin concurs și alegere având fond de penziune, ca să fie în adevăr asigurați cu familiile lor pe viața întreagă.

În ce privește înființarea și arangiarea școlii din chestiune? Aceasta fiind de domeniul pedagogic și practic ca de în competența eventualei comisii care va avea în vedere înaltul scop de a pregăti un astfel de plan care să poată avea rezultate ducătoare la scop.

Anii de studii ar fi 3 respective 4 ani:

Candidații cu trei clase secundare ar putea intra în cursul prim, deci ar avea trei ani de studiu, după absolvirea cărora să-și poată da examenul de capacitate și obținerea diplomei.

Candidații cu patru clase primare, respective 1 ori 2 clase secundare, ar intra în cursul pregătitor în care să li-se dea cunoștințe generale iar după prestarea examenului cu succes să poată intra în cursul prim.

În ce privește materiile de predare? Aceasta cade în competența comisiei încredințată cu redactarea și elaborarea planului analitic care trebuie compus și redactat în așa fel ca să dea un întreg armonios.

În ce privește conducerea acestei școale? Aceasta trebuie pusă în cele mai destoinice mâni, fiindcă dela persoana pusă în fruntea acestei școale depinde totul. Persoana aceasta trebuie să fie atât din punct de vedere teologic cât și muzical pedagogic, cu un vechi trecut pe terenul muzical bisericesc care a dat dovadă o viață întreagă despre capacitatea sa pe acest teren cu toate că poate n'a fost înțeles și nici apreciat după merit.

Aceasta modestă persoană care și-a jertfit o viață întreagă pe terenul muzicii noastre bisericești și naționale și care pe lângă pregătirea corespunzătoare și darul cu care la învrednicit Dzeu, este și o garanță alăit pentru școală cât și pentru biserică.

Acest pedagog vrednic este profesorul Trițon Lugojan unica garanță pentru viitor.

Aranjată școala în forma aceasta progresul și rezultatele ar fi din cele mai strălucitoare iar absolvenții, pregătiți cu merindea trebuincioasă ar pleca în-lăriți și vrednici la stranele lor pe cari le-ar ști conduce cu vrednicie și demnitate.

Astfel de elemente bine pregătite ar fi în stare să facă fală bisericii și să mulțumească pe ori care credincios ori cât ar fi de pretențios.

Aceasta ar fi deslegarea problemei care e așteptată de timp îndelungat.

Arad la 20 August 1928.

N. Bâru.
prof.

Hristos Mântuitorul și revoluția evreiască.

De mitropolitul ANTONIE al Chievului
Trad. de A. CUZNEȚOV, cand. de preot.

(Urmare și sfârșit.)

Iar când Pilat a continuat să-și bată joc de popor zicând: „Pe împăratul vostru să-l răstignesc”, — nu mulțimea întreagă, căci ea nu e capabilă de fățărnicie în turbarea sa de mâine, ci numai cei Iscușiți, „Arhiereli au răspuns: nu avem împărat fără numai pe Cezarul” (v. 15.) Aci Pilat a auzit de nou amenințarea cu denunțul și a dat pe Hristos să se răstignească. Cu toate acestea nu s'a lipsit de plăcerea de a se răsuna încă odată asupra sinedrului și a poporului revoluționar. Cu această intenție a și întocmit el inscripția de ofensă în trei, ca să o pună pe obiectul de tortură. În zadar l-au rugat arhiereli și cărturarii să schimbe textul inscripției. Pilat nu s'a cugetat la faptul, că aceasta inscripție, atingând grav sentimentul național al Iudeilor, nimicește cu desăvârșire sentimentul de compătimire și îndemna la o și mai mare tortură a celui Nevinovat. (Marcu 15, 39)

Așa a numit sutașul pe Hristos, văzându-l sfârșitul tragic, dar sentimental de călnță a atins și mulțimea și aceasta nu a dat pace dușmanilor lui Hristos și ei s'au temut, că credința în cel ce înviase pe Lazar, nu va înceta cu moartea lui, ci de i se va da prilej pentru credința în învierea Lui, credința se va lăși în popor. De aceea s'au și înfățișat la Pilat cerându-i învoirea, ca mormântul Domnului să fie păzit în cursul celor trei zile, iar piatra dela intrare să fie pecetluită cu sigiliul lor. Înaintea lui Dumnezeu însă,

ei cad în propria lor cursă. Dacă el nu ar fi luat aceste măsuri de prevenție, întâmplarea învierii D-lui ar putea fi desmințită, ceea ce nu au mai putut face tocmai în urma minciunii soldaților, cari spuneau, că Trupul Domnului a fost furat de învățacel în timpul când el dormia. Oare cei adormiți au putut să știe ce se petrece în preajma lor? Oare a putut să fie trecută cu vederea așa de lesne această neglijență a lor în serviciu? Oare nu știm noi, că la câțiva ani după această întâmplare, soldații, paznicii lui Petru, după ce el a fost scos din temniță de un inger, au fost executați în număr de 16 inși?

Minciunii farizeilor n'au dat crezare nici locuitorii Ierusalimului și chiar la 50 zile după învierea lui Hristos au început să se boteze cu mîile. Chiar și cei nu îndrăzneau încă să treacă la noua credință, aveau o atitudine binevoitoare către urmașii și mai ales către învățacelii lui Hristos. De aci se vede, că atunci nimeni n'a crezut, că el ar fi furat Trupul învățătorului lor, ci învățacelii erau „având har către tot poporul”. (Fapt. Ap. 2, 47.) De frica poporului sinedrionul n'a îndrăznit să arunce în temniță pe Petru și pe Ioan (4, 21.) „și îl măria pe ei poporul (5, 13) iar după pedepsirea lui Anania și a Safirei, nimeni din streini nu s'a apropiat de ei; din orașele apropiate aduceau pe bolnavi, cari după rugăciunea Apostolilor s'au făcut sănătoși (5, 16); dușmanii lor, membrii sinedrionului se temeau — precum văzuserăm și mai înainte, — ca poporul să nu i ucidă cu pietre, din pricina Apostolilor (v. 26).

Se poate, că atmosfera de însuflețire, de care era plină inima celor dintău creștini, pătrunzând tot mai adânc în păturile poporului evreesc, ar fi abătut pe acest popor de la fantasticul gând revoluționar, — dar farizeii vicleni au știut să înarmeze pe locuitorii Ierusalimului, făcându-i să creadă, că creștinii ar fi dușmanii lui Moise și ai templului. Aceasta a început cu Arhidiaconul Ștefan, când el „au scos pe niște bărbați ce ziceau: L-am auzit pe el grăind cuvinte de hulă împotriva lui Moise și a lui Dumnezeu, și au întărit pe norod și pe bătrâni. (Fapt. Ap. 6, 11—12.) Rezultatul a fost uciderea Sfântului Ștefan cu pietre.

Această dușmănie împotriva creștinilor a crescut mult, când în mijlocul creștinilor au intrat și păgânii primind Sfântul Botez, dar și mai mult, când Apostolul Pavel cu Varvara au pornit în călătoriile misionară prin țări păgâne. Pe acolo iudeii îi chiar urmăreau și purtau o luptă îndârjită contra creștinismului. Lupta s'a deslănțuit cu o deosebită vehemență la întoarcerea Apostolului Pavel din a treia călătorie a sa, când 40 inși au făcut jurământ, că nu vor mânca, până nu-l vor ucide pe Pavel.

În sfârșit să ne întoarcem la viața pământească a Mântuitorului și la judecata nelegiuită ce i s'a făcut. Vreau să cred, că oricine va citi aceste știri, e de

acord, că pricina dușmăniei evreilor față de Hristos, a fost desaprobarrea revoluției plănuită de ei și că această tendință revoluționară, slăbită pentru câteva zile prin minunea învierii lui Lazar, a deșteptat împotriva lui Hristos o ură din partea iudeilor, cădu l-au văzut în haina de batjocură.

De aici putem să tragem concluzia: Iisus Hristos a devenit jertfa revoluției iudeoști, aparând în ochii poporului ca un trădător.

Fără îndolală, toate acestea s'au petrecut după voința lui Dumnezeu. Nimic nu s'ar fi întâmplat, de nu ar fi voit Dumnezeu, ca Iisus să se suie pe Cruce, după sfatul cel mai înainte de toți vecii, precum Ioan și-a prezis. (Ioan 10, 17—18; 12, 27—28; Luca 22, 32; Matei 26, 54)

Dar cu această binecuvântată cauză principală a Patimilor Mântuitorului — s'ua asociat și patimile omenești, cum sunt: iubirea de argint a lui Iuda, invidia și răsunarea arhierilor și farizeilor și în sfârșit idela obștească a poporului despre revoluție, care a îndepărtat poporul iudeoesc de la Hristos, l-a îndemnat la ură și la răstignirea Mântuitorului său, iar pe urmași la necredință și la dușmănie împotriva Lui, în care se și află ei până în zilele noastre. *)

Serbare populară.

Primăria comunei Ineu pe baza autorizației Clui Prefect No. 26 872 — 1928 a aranjat în seara zilei de 1 Septembrie a. c. în saloanele „Hotelului Central” o serbare populară cu sbopul de a deștepta în marele public sentimentul datoriei ce trebuie să existe în fața eroilor pentru reintregirea neamului.

Programul a fost în întregime executat de membrii Soc. „Sf. Gheorghe” a tinerimii studioase din loc.

Di Teofan Herbei președinte societății printr'un „cuvânt ocazional” evocă gloria eroilor ca un certificat pe bază cărui suflet românesc își are dreptul al viață.

A urmat apoi „în casa tatălui meu” cor mixt de Bortniansky; „Țara mea” poezie de V. Militaru declamată de Dș. Eva Ciucea elevă la școala normală din Arad; Dansuri naționale; „Nepotul răsfățat” farsă în cinci acte de A. Kotzebul.

Au arătat deosebită sârguință în prelat D-șoarele; Viorica Luca, Silvia Augustin și Nuțica Popovici, Domni: Iosif Herbei Pavel Neța, L. Nagy, I. Gurban și Gheorghe Ioja.

Programul s'a terminat cu „Arcașul” cor bărb. de I. Vidu. Corul a a fost condus de Di. Gh. Albu învățător.

Venitul curat în suma de Lei 2636 a fost trimis Biroului Județean a Soc. I. O. V.

Au contribuit prin suprasolviri Domni: Ioan Cocioban preot, Dr. Gh. și I. Hențiu, Dr. Teodor Burdan, Pavel Dârlea, Sabin Georgia, T. Dan, Palfy P., I. Dubăștean, Dr. Faur P., Dr. Șorban Cornel, Beica Dumitru, Dragoș Stepan, Theodor Ctin, Herbei Pavel, Pantea Gh., Făgăraș P., Kiss Ioan Jusca I., Schlezak N., Soț. lui Kocsis Iosfi, Luca Mihai, Sas Mihai, Șerban Gh., Koloșvay Pavel și Rusbach I.

Au participat circa două sute de spectatori.

Comitetul aranjator.

*) Lucrările acestea a I. P. S. Mitropolit Antonie de Chieș, îi urmează, ca adaus, o altă lucrare, intitulată „Vorbirea Mântuitorului cu Nicodim”. Fiind cele două lucrări în legătură organică una cu alta, se va căuta să urmeze în c. loanele acestui organ.

Mulțumită publică.

În numele meu și al credincioșilor mei enoriași aduc și pe aceasta cale cele mai călduroase mulțumiri bunului creștin *Dr. I. Coste*, prefectul jud. Timi-Torontal, pentru bunăvoința, ce a dovedit față de noi prin faptul, ce se laudă dela sine, că a ordonat un ajutor de 200.000 Lei, două-sute mil Lei, din fondurile județene, pentru repararea Sfintei noastre Biserici, Bunul Părinte cereș: să-l răsplătească frumosul gest de bun creștin dovedit cu acest dar.

*E. R. Lăpăduș preot
ort. rom. Secaș.*

Mulțumită publică.

Subsemnatul în numele consiliului parohial din Chelmac pe aceasta cale aduc mulțumită pentru următoarele dăruiri făcute sfintei bis. ort. rom. din Chelmac.

1. Primăria comunală 24 m. cubici lemne de construcție gratuit și 5000 Lei ca ajutor pentru îngrădirea cimitirului nou. 2. D-na Draghina Dr. Damian născ. Hereșlu din Arad cu prilejul cununiei sale în Chelmac a donat 500 Lei. 3. Gheorghe Nicolescu și văd. Maria Ianculescu economi ambii din Chelmac pentru răscumpărarea pomenii de 6 luni a răposaiilor soți, fiecare a donat câte 500 Lei.

Bunul Dumnezeu să le răsplătească din darurile sale cele cerești.

Chelmac, 9 Septembrie 1928.

*Petru Hereșiu paroh
preș. cons. par.*

Direcțiunea Internatului diecezan de fete anunță, că taxa de întreținere pe anul școlar 1928-29 s'a urcat la 16.000 Lei.

CONCURSE

conform rezoluțiunii Venerabilului Consiliu eparhial Nr. 3966 / 1928 se publică concurs pentru îndeplinirea postului de capelan cu drept de succesiune pelângă parohul Trăian Terebențiu din parohia de clasa I. din Gașa cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în foia oficioasă a Eparhiei.

Venitele împreună cu acest sunt:

1. 1/2 bir în bani, 1/2 stole, 1/2 sesie beneficiată în trecut de numitul paroh, precum și una câmpie.
2. Intregirea dotațiunii preoțești dela stat, până când se va pune în curgere salariul de capelan din partea statului; parohul Trăian Terebențiu se obligă să dea capelanului 1/3 din retribuția ce o primește dânsul dela stat.

3. Ne fiind în comună casă parohială, de locuință se va îngriji alesul capelan.

4. Alesul va suporta dările după beneficiu și va catehiza fără nici o remunerație la școalele la care va fi designat și va predica totdeauna când va fi de rând.

Dela recurenți se cere cvalificațiune pentru parohii de clasa primă.

Reflecții din alte eparhii, au să obțină învoirea Prea Sf. Sale Părintelui Episcop eparhial.

Compenții în termenul regulamentar au să se prezinte în Sf. biserică ort. rom. din Gașa, pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorice, iar concursele adresate Consiliului parohial ort. rom. din Gașa se vor înainta oficiului protopopesc ort. rom. din Șiria. Gașa la 1 Aprilie 1928.

Consiliul parohial ort. român.

În conțelegere cu *Mihail Lucașia*, protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. Vășoala, tractul ppt. Buteni, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Beneficiu.

1. Sesia par. 32 jugh. parte arător parte fâneaț.
2. Casa parohială.
3. Bir și ștole legale.
4. Intregire de salar dela stat.

Alesul va plăti impozitele către stat și comună după beneficiul său. Va catehiza și va predica regulat. Reflecții trebuie să se prezinte la Vășoala pentru serviciul divin — rituale și oratorice.

În înțelegere cu *F. Roxin* ppter.

Consiliul Eparhial Ort. Rom.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. din Moneasa se publică concurs cu termen de 30 zile socotite dela prima publicare în organul oficios.

Beneficiile parohiei:

1. 3 jughere pământ, fâneaț la deal.
2. Ștole legale.
3. Birul legal.
4. Intregirea de salar de stat.

Alesul este obligat a predica regulat, a catehiza și a-și achita impozitele după beneficiul său.

Cererea de concurs adresată consiliului parohial, este a se înainta oficiului protopresbiteral din Buteni. Reflecții sunt obligați a servi odată în biserică din Moneasa și a cuvânta în timpul concursului.

Reflecții din altele dieceze pot recurge numai cu consenzul Episcopului nostru diecezan.

Comitetul parohial ort. rom. Moneasa.

În înțelegere cu *Florin Roxin* protopresbiter.

—□—

3—3

Redactor responsabil: **SIMION STANA.**

Cenzurat: Prefectura Județului.